

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Formování indigenních politických stran v Chile

Autor: Zdeněk Vomáčka

Autor předkládané diplomové práce si za cíl zvolil nesnadný úkol vysvětlit vznik indigenní politické strany Wallmapuwen v demokratickém Chile, respektive určit, jaké příčiny stojí za dlouhodobou absencí indigenních stran v chilském politickém systému. Za tímto účelem využívá teorie Donny Lee van Cott, z níž vyvozuje tři základní skupiny proměnných, konkrétně institucionální, stranické a charakteristiky sociálních hnutí, doplněné o faktor státní represe, jejichž vliv na formování indigenních stran zamýšlí prozkoumat. Postup autora je však hned v několika bodech problematický. Předně, autor pracuje s konceptem sociálních hnutí, aniž by jej v práci nějak definoval či vysvětlil. Autor tak v kontradikci k hlavnímu teoretickému proudu v rámci studií sociálních hnutí (SH) (Diani 1992; Rucht a Neidhardt 2002; Oliver a Meyer 1998; Kolb 2000 atd.) a bez jakékoliv konceptuální opory v analytické části ztotožňuje sociální hnutí (SH) vždy s jednou konkrétní organizací (SMO), což je minimálně nepřesné. V tomto ohledu vnímám jako problematické rovněž nezahrnutí širší teoretické literatury zabývající se vztahy mezi sociálním hnutím a politickými stranami včetně teoretické diskuze ohledně efektů institucionalizace hnutí, jejímž projevem může být právě vznik politické strany (Tarrow 1994; Tilly a Tarrow 2007; Ichuta Nina; Piwen a Cloward 1977; Kriesi et al. 2002; Suh 2011; Dowbor 2011 atd.). Rovněž teoretici dekolonizace mají co říci k tomuto tématu (např. Hollender 2016). Jak sám autor diplomové práce tvrdí, cílem nemalé části (nejen) chilského indigenního hnutí je radikální sociální a politická transformace (autonomie a v rámci některých proudů dokonce separatismus, změna distribuce moci a odstranění mocenských vztahů dominance), což jsou cíle obtížně realizovatelné v rámci struktur státu, neboť zde aktér nutně jedná v rámci logiky dominantních systémů, čímž ony politické praktiky de facto reprodukuje. Tyto poznatky tak disponují nemalým potenciálem vysvětlit inklinaci původních obyvatel k preferenci extra-institucionálních kanálů politické reprezentace před formováním politických stran.

Konceptuální nejasnost panuje také u stranických proměnných, kdy autor sice správně upozorňuje na problematické vymezení a odlišný obsah pojmů levice a pravice v latinskoamerickém kontextu oproti evropské realitě, avšak s oním problémem se nijak nevypořádává. Specifičnost latinskoamerických stran dokonce autora vede k relativizaci pojmů levice a pravice a zpochybnění jejich využitelnosti v prostoru Latinské Ameriky, což

jednak odporuje latinskoamerické politické realitě, kde jsou oba pojmy běžně a záměrně využívány, a především problematizuje autorovu konceptualizaci proměnné stranicteví, kdy jako možný stimul pro zformování etnických stran uvádí mimo jiné úpadek levice. Pokud tedy autor s danými pojmy nejen v teoretické, ale následně také v analytické části pracuje, měl by významový obsah těchto pojmů v daném kontextu osvětlit.

Pokud jde o samotnou analýzu, z práce se prakticky nedozvídáme, jakým způsobem autor hodlá naplnit zvolený cíl, tedy vysvětlit příčiny vzniku indigenní strany v Chile. V rámci vysvětlení metodologického postupu se autor omezuje na stručný popis případové studie, protože zkoumá případ jedné politické strany, avšak nevysvětluje, jak mu právě jím zvolený případ pomůže naplnit stanovený cíl, jež implikuje minimálně výzkum vztahů mezi proměnnými. V tomto konkrétním případě se přímo nabízí logika diachronní komparace, kterou autor následně sice intuitivně sleduje, avšak bez ospravedlnění stanovených časových období či mezníků, protože zvolená struktura (dle vládních administrativ) u analýzy některých proměnných (například institucionální reformy) postrádá logiku. Jako vhodnější by se tak jevila strukturace dle jednotlivých nezávisle proměnných, neboť u každé z nich je vhodné jiné časové členění.

Celkově je pak analytická část silně popisného charakteru, postrádám zde ono srovnávání a větší systematizaci na základě zvolených nezávisle proměnných. Závěry autora jsou pak nutně diskutabilní, neboť zde díky spíše nevhodně zvolené struktuře absentuje i ona kontrola vlivu některých proměnných v čase. Autor dokonce v závěru tvrdí, že jedním z hlavních motivů pro absenci indigenní strany v Chile je, mimo jiné, represivní politika státu vůči indigenímu obyvatelstvu, což ale zase spíše odporuje sledované empirické realitě, kdy strana Wallmapuwen, jak autor uvádí, vznikla právě v období počátku státní represe vůči Mapuchům v demokratickém Chile. Také závěr ohledně vlivu faktorů sociálních hnutí je značně vrtkavý, kdy autor tvrdí, že jedním z motivů absence indigenní strany v Chile je fragmentace a nejednota chilského hnutí. Toto tvrzení autor v teoretické části opírá o kontrastní příklad Bolívie, kde jednotu a sílu indigeního hnutí považuje za zásadní pro zformování tamní „indigenní“ strany MAS. Nicméně právě srovnání s Bolívií ukazuje, že vztahy mezi proměnnými, jež autor údajně svou analýzou dokazuje, mohou být ve skutečnosti falešné, neboť Bolívie je často dávana za paradoxní příklad zformování silné a úspěšné etnické strany navzdory celkové ideologické a regionální fragmentaci tamního indigeního hnutí (srov. např. Lucero 2008).

Na druhou stranu je třeba ocenit autorovu orientaci v politických reáliích chilského indigenního hnutí Mapuchů a vývoji státní politiky vůči indigenní menšině, kdy přináší čtenáři řadu zajímavých poznatků a nechává je nahlédnout hlouběji do problematiky politické reprezentace chilské indigenní menšiny. Autor v tomto smyslu nastudoval nemalé množství zahraniční jak anglicky, tak španělsky psané literatury. Práce je také stylisticky zdařilá a velmi čtivá.

Navzdory problematickým aspektům metodologického postupu, autor spíše historizujícím přístupem vnesl jisté světlo do problematiky formování indigenních politických stran v Chile. Přes zmíněné nedostatky, autor místy dokázal nabídnout také logické a o empirickou realitu opřené argumenty, zejména při interpretaci vlivu institucionálních proměnných.

Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Cochabambě 1.8.2017

Barbora Vališková